











ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΝΕΟΤΕΡΗ ΙΣΤΟΡΙΑ Β ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ  
Ι. Η ΜΕΤΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΡΩΜΑΪΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

1. Από τη Ρώμη στη Νέα Ρώμη

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

1. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων είναι σωστό ή λανθασμένο, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος», δίπλα από κάθε πρόταση.

		A) Ο Κωνσταντίνος δεν είχε να αντιμετωπίσει σημαντικά προβλήματα όταν ανέλαβε ηγέτης του ρωμαϊκού κράτους.
		B) Ο Κωνσταντίνος ήθελε να φτιάξει την Κωνσταντινούπολη στην Ανατολή γιατί η οικονομία της περιοχής ήταν πιο ανεπτυγμένη σε σχέση με εκείνη της Δύσης.
		Γ) Ο Κωνσταντίνος μετά τη νίκη του ενάντια στο Μαξέντιο πήρε μέτρα τα οποία ήταν ευνοϊκά για τους Χριστιανούς.
		Δ) Οι διωγμοί των Χριστιανών σταμάτησαν εντελώς μετά την υπογραφή του Διατάγματος των Μεδιολάνων.
		Ε) Το διάταγμα των Μεδιολάνων υπογράφηκε το 313 μ.Χ. από τον Μέγα Κωνσταντίνο και τον Μαξέντιο.

**Απάντηση**

A) Λάθος «Όταν ο Μ. Κωνσταντίνος ανέλαβε ηγέτης του ρωμαϊκού κράτους είχε να αντιμετωπίσει πολλά πρόβλημα γι' αυτό και πήρε σημαντικά μέτρα, όπως ήταν η ίδρυση της Κωνσταντινούπολης».

B) Σωστό «Ένας από τους λόγους που οδήγησαν το Μ. Κωνσταντίνο να ιδρύσει την Κωνσταντινούπολη στην Ανατολή ήταν το γεγονός ότι η οικονομία της περιοχής ήταν πιο ανεπτυγμένη σε σχέση με εκείνη της Δύσης».

*Έξυπνα και Εύκολα ... η Γνώση!*

Γ) Σωστό «Ο Κωνσταντίνος μετά τη νίκη του ενάντια στο Μαξεντίο (313 μ.Χ.) πήρε μέτρα τα οποία ήταν ευνοϊκά για τους Χριστιανούς καθώς μετέφερε το μονόγραμμα του Χριστού (**Χριστόγραμμα**), σημαντικό χριστιανικό σύμβολο, από τη στρατιωτική σημαία στα νομίσματα του και εξέδωσε νόμους ευνοϊκούς για τους Χριστιανούς .

Δ) Λάθος «Οι διωγμοί Χριστιανών σταμάτησαν εντελώς, μόνο όταν ο Κωνσταντίνος έγινε μονοκράτορας στο Ρωμαϊκό Κράτος το **324 μ.Χ.**

Ε) Λάθος «Το διάταγμα των Μεδιολάνων υπογράφηκε το **313 μ.Χ.** από τον Μέγα Κωνσταντίνο και το Λικίνιο.

2. Να αντιστοιχίσετε τα ιστορικά γεγονότα της στήλης Α με τις χρονολογίες που αυτά συνέβησαν στη στήλη Β.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
Νίκη Κωνσταντίνου επί Μαξεντίου	313 μ.Χ.
Νίκη Κωνσταντίνου επί Λικίνιου	325 μ.Χ.
Διάταγμα των Μεδιολάνων	312 μ.Χ.
Ά Οικουμενική Σύνοδος	324 μ.Χ.

### Απάντηση

1. Νίκη Κωνσταντίνου επί Μαξεντίου-312 μ.Χ.

2. Νίκη Κωνσταντίνου επί Λικίνιου- 324 μ.Χ.

3. Διάταγμα των Μεδιολάνων- 313 μ.Χ.

4. Ά Οικουμενική Σύνοδος- 325 μ.Χ.

Έξυπνα και Εύκολα ... η Γνώση!

3. Να ταξινομήσετε χρονολογικά τα παρακάτω ιστορικά γεγονότα ξεκινώντας από το παλαιότερο.

- α) Κωνσταντίνος γίνεται μονοκράτορας
- β) Α' Οικουμενική Σύνοδος
- γ) Διάταγμα των Μεδιολάνων
- δ) Εγκαίνια της Κωνσταντινούπολης

### Απάντηση

- α) Διάταγμα των Μεδιολάνων (313 μ.Χ.)
- β) Κωνσταντίνος γίνεται μονοκράτορας (324 μ.Χ.)
- γ) Α' Οικουμενική Σύνοδος (325 μ.Χ.)
- δ) Εγκαίνια της Κωνσταντινούπολης (330 μ.Χ.)

### ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΝΟΙΧΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

1.(α) Ποια ήταν η στάση του Μ. Κωνσταντίνου απέναντι στο Χριστιανισμό;  
(β) Να αναφέρετε τις ενέργειες που έκανε ο Μ. Κωνσταντίνος οι οποίες συμβαδίζουν με τη στάση που είχε υιοθετήσει απέναντι στους χριστιανούς.

**Απάντηση:** (α) Οι οπαδοί του Χριστιανισμού συγκροτούσαν τη δυναμικότερη πληθυσμιακή ομάδα της Ανατολής. Η νέα αυτή θρησκεία φαινόταν ότι μπορούσε να αποκαταστήσει την κλονισμένη ενότητα του Ρωμαϊκού Κράτους. Για το λόγο αυτό ο Κωνσταντίνος έδειξε ευνοϊκή στάση προς τον Χριστιανισμό.

(β) Συγκεκριμένα, όταν ο Μ. Κωνσταντίνος νίκησε το Μαξέντιο (312 μ.Χ.) μετέφερε το μονόγραμμα του Χριστού (Χριστόγραμμα), σημαντικό χριστιανικό σύμβολο, από τη στρατιωτική σημαία στα νομίσματα του και εξέδωσε νόμους ευνοϊκούς για τους Χριστιανούς. Ένα χρόνο αργότερα (313 μ.Χ.) ο Μ. Κωνσταντίνος μαζί με το Λικίνιο

υπέγραψαν το **Διάταγμα των Μεδιολάνων** το οποίο αναγνώρισε στους Χριστιανούς ελευθερία άσκησης της λατρείας τους και έτσι εξίσωσε τα δικαιώματά τους με αυτά των άλλων θρησκειών του Ρωμαϊκού Κράτους.

2. Να αναφέρετε τους λόγους οι οποίοι οδήγησαν το Μ. Κωνσταντίνο να μεταφέρει την πρωτεύουσα της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας από τη Ρώμη στην Κωνσταντινούπολη.

**Απάντηση:** Όταν ο Κωνσταντίνος νίκησε το Λικίνιο, αύγουστο του ανατολικού τμήματος του κράτους και έμεινε μονοκράτορας (324), αποφάσισε να ιδρύσει ένα νέο διοικητικό κέντρο στη θέση του αρχαίου Βυζαντίου, πόλης που είχε **μοναδική γεωπολιτική θέση**, αφού βρισκόταν στο σταυροδρόμι της Ασίας και της Ευρώπης, του Ευξείνου Πόντου και της Μεσογείου, και **μεγάλη εμπορική σημασία**. Η απόφαση αυτή υπαγορεύτηκε από τους ακόλουθους κυρίως λόγους:

- Η Ανατολή διέθετε, σε αντίθεση με τη Δύση, **ακμαίο πληθυσμό και οικονομία**.
- Οι Χριστιανοί, στους οποίους ο Κωνσταντίνος Α' στηρίχτηκε πολιτικά, ήταν **πολυπληθέστεροι** στην Ανατολή.
- Οι μεγάλες πόλεις της Ανατολής υπέφεραν από **θρησκευτικές συγκρούσεις**.
- Από το Βυζάντιο **μπορούσε να αποκρούσει** ευκολότερα τους Γότθους (στο Δούναβη) και τους Πέρσες (στον Ευφράτη).

3. Ποιες ενέργειες έκανε ο Μ. Κωνσταντίνος, όταν έγινε μονοκράτορας, προκειμένου να ενδυναμώσει τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία η οποία αντιμετώπιζε πολλά προβλήματα;

**Απάντηση:** Ο Μ. Κωνσταντίνος για να ανορθώσει το κράτος που κλονιζόταν, πήρε τα ακόλουθα μέτρα:

- Ίδρυσε ένα νέο διοικητικό κέντρο στην Ανατολή, την **Κωνσταντινούπολη**.
- Αναγνώρισε το δικαίωμα άσκησης της **χριστιανικής λατρείας**.

*Έξυπνα και Εύκολα ... η Γνώση!*

- Καθιέρωσε στη διοίκηση τη διάκριση της πολιτικής από τη στρατιωτική εξουσία.
- Έκοψε και έθεσε σε κυκλοφορία ένα πολύ σταθερό χρυσό νόμισμα.

### ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΒΑΣΙΖΟΝΤΑΙ ΣΕ ΠΑΡΑΘΕΜΑΤΑ

Αντλώντας στοιχεία από το παρακάτω παράθεμα και συνδυάζοντας τα με τις ιστορικές σας γνώσεις: (α) να αναφέρετε πότε υπογράφηκε το Διάταγμα των Μεδιολάνων, από ποιους και τι προέβλεπε, (β) να τεκμηριώσετε τη σημασία του.

### ΚΕΙΜΕΝΟ

Το πρώτο και κυριότερο βήμα του Κωνσταντίνου, που σήμανε την οριστική ρήξη με το εθνικό παρελθόν, ήταν η αναγνώριση του δικαιώματος ύπαρξης του χριστιανισμού και η διακήρυξη της αρχής της ανεξιθρησκίας για τους όλους τους υπηκόους της αυτοκρατορίας. Το 311 μ.Χ. ο Κωνσταντίνος έπεισε τον συναυτοκράτορά του Λικίνιο να δημοσιεύσουν από κοινού το Διάταγμα των Μεδιολάνων (στο σημερινό Μιλάνο) που όριζε τα ακόλουθα: «Όταν εγώ ο Κωνσταντίνος ο Αύγουστος και εγώ ο Λικίνιος ο Αύγουστος είχαμε την ευτυχία να συναντηθούμε στα Μεδιόλανα και να συζητήσουμε όλα τα σχετικά με το κοινό συμφέρον και όφελος, κρίναμε ότι μεταξύ των άλλων ζητημάτων που θα ωφελούσαν τους πάντες, πρώτο και κύριο επιβαλλόταν να ρυθμιστεί εκείνο που σχετίζεται με το σεβασμό προς το Θείο, δηλαδή να χορηγήσουμε στους χριστιανούς καθώς και σε όλους τους άλλους την ελευθερία να ακολουθούν οποιαδήποτε θρησκεία επιθυμεί ο καθένας, ώστε οποιαδήποτε και αν είναι η θεότητα και η ουράνια δύναμη να διάκειται ευμενώς απέναντί μας και απέναντι σε όλους εκείνους που βρίσκονται υπό την εξουσία μας (...). Κατά συνέπεια (...) αποφασίσαμε να καταργηθούν όλοι οι σχετικοί με τους χριστιανούς προγενέστεροι περιορισμοί (...) και από τώρα και στο εξής όποιος επιθυμεί να ακολουθήσει τη θρησκεία των χριστιανών είναι απεριόριστα ελεύθερος άνευ παρεμβάσεων ή ενοχλήσεων να την ακολουθήσει (...). Παραχωρήσαμε στους εν λόγω χριστιανούς απόλυτη ελευθερία να ασκούν τη λατρεία τους (...). Εφόσον τους

*Έξυπνα και Εύκολα ... η Γνώση!*

παραχωρήσαμε αυτό το δικαίωμα και οι άλλοι ομοίως έχουν, προς χάριν της ειρήνης της βασιλείας μας, απόλυτη ελευθερία να εκλέγουν και να τιμούν όποια θρησκεία θέλουν. Και τούτο αποφασίστηκε για να μη φανεί ότι μειώνουμε οποιαδήποτε θρησκεία ή λατρεία».

**Απάντηση:** (α) Το Διάταγμα των Μεδιολάνων βασίστηκε σε συμφωνία η οποία έγινε ανάμεσα στο **Μ. Κωνσταντίνο** και το **Λικίνιο**. Συγκεκριμένα, το 311 μ.Χ. ο Κωνσταντίνος έπεισε το συναυτοκράτορα του Λικίνιο να δημοσιεύσουν μαζί το Διάταγμα των Μεδιολάνων. Η δημοσίευση του έγινε το **313 μ.Χ.** και **αναγνώρισε στους Χριστιανούς την ελευθερία άσκησης της λατρείας τους**. Συγκεκριμένα, το Διάταγμα των Μεδιολάνων προέβλεπε ότι τόσο οι χριστιανοί όσο και όλοι οι κάτοικοι της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας μπορούν να πιστεύουν σε οποιαδήποτε θρησκεία εκείνοι θέλουν (**ανεξιθρησκεία**). Παράλληλα, το Διάταγμα των Μεδιολάνων προέβλεπε ότι θα σταματήσουν όλοι οι περιορισμοί που είχαν μέχρι εκείνη τη στιγμή οι χριστιανοί οι οποίοι θα μπορούν να ασκούν τη λατρεία τους ελεύθερα. Έτσι, τα δικαιώματα των Χριστιανών εξισώθηκαν με αυτά των άλλων θρησκειών του Ρωμαϊκού Κράτους. Επομένως, όλοι οι κάτοικοι της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας είχαν τα ίδια δικαιώματα χωρίς να γίνονται διακρίσεις σε βάρος εκείνων που πίστευαν στο Χριστιανισμό σε σχέση με τους οπαδούς της αρχαίας θρησκείας. Με αυτό τον τρόπο ο Κωνσταντίνος και ο Λικίνιος δε μείωναν καμία θρησκεία.

(β) Το Διάταγμα των Μεδιολάνων είχε μεγάλη σημασία καθώς για πρώτη φορά οι Χριστιανοί ήταν επίσημα ελεύθεροι να ασκήσουν τη λατρεία τους έχοντας τα ίδια δικαιώματα με εκείνα που είχαν και οι υπόλοιποι κάτοικοι της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας οι οποίοι πίστευαν σε άλλες θρησκείες, όπως ήταν η αρχαία θρησκεία. Επίσης, η υπογραφή του Διατάγματος των Μεδιολάνων συνέβαλλε στη μείωση των διωγμών που γινόταν μέχρι τότε σε βάρος των χριστιανών. Οι διωγμοί των χριστιανών βέβαια δεν σταμάτησαν εντελώς αλλά περιορίστηκαν σε μεγάλο βαθμό σε σχέση με την κατάσταση που επικρατούσε πριν την υπογραφή του Διατάγματος των Μεδιολάνων. Παράλληλα, η μεγάλη του σημασία βρίσκεται και στο

**Έξυπνα και Εύκολα ... η Γνώση!**

γεγονός ότι αναγνώρισε την ανεξιθρησκεία για όλους τους κατοίκους της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Η υπογραφή του σήμαινε ότι το Βυζάντιο ήρθε σε ρήξη με το παρελθόν και την αρχαία θρησκεία δημιουργώντας τις βάσεις για μια καινούργια πραγματικότητα η οποία βασίζεται στην **αρχή της ανεξιθρησκείας**. Έτσι, ο κάθε άνθρωπος είχε την ελευθερία να πιστεύει σε όποια θρησκεία ήθελε χωρίς να χρειάζεται να ακολουθεί απαραίτητα τη θρησκεία στην οποία πίστευαν τότε οι περισσότεροι κάτοικοι της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, δηλαδή την αρχαία θρησκεία. Επομένως, γίνεται φανερό ότι η ανεξιθρησκεία προσέφερε στους κατοίκους της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας ένα βαθμό ελευθερίας ο οποίος μέχρι τότε δεν υπήρχε.